

Litteraturliste for lærere i almen sprogforståelse

Indhold

- 1) Lexica
- 2) Introduktioner
- 3) Tidsskrifter
- 4) Sproghistorie
- 5) Grammatik
- 6) Tekstlingvistik
- 7) Pragmatik
- 8) Retorik
- 9) Sprogdidaktik
- 10) Dansk
- 11) Latin
- 12) Andre sprog
- 13) Undervisningsmateriale

1. Lexica

Bussmann, Hadumod. *Lexicon der Sprachwissenschaft*. Kröners Taschenausgabe 452. Kröner. Stuttgart 1983 og senere.

Crystal, David. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. CUP. Cambridge osv. 1987 og senere.

Den store danske encyklopædi. Gyldendal. Kbh. 2000. Diverse artikler. Se fx under 'sprog', 'tempus'.

2. Introduktioner

Arndt, Hans. *Sproget. Hverdagens mirakel*. Univers. Aarhus Universitets Forlag. Århus 2003.

Hjelmslev, Louis. *Sproget. En introduktion*. Efterskrift af Jørgen Rischel. Museum Tusulanums Forlag. Kbh. 1984 og senere (1963, 2. udg. 1973).

Spang-Hansen, Ebbe. *Sprogets verden og din. Om menneskets mærkværdige evne for sprog*. Gyldendal. Kbh. 2002.

3. Tidsskrifter

Mål og Mæle. Red. af Carsten Elbro, Pia Jarvad m. fl.

Sprogbrevet. Dansk Sprognævn.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik

(http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/sprogforum_welcome.html). (Et udvalg af relevante artikler findes her: <http://www.emu.dk/gym/fag/kl/inspiration/as/Sprogforum.doc>)

4. Sproghistorie

Gjørup, Ivar. *Den sjette sans. Sprog, skrift og liv gennem tre årtusinder*. Spektrum. Kbh. 2000.

Szemerényi, Oswald. *Einführung in die vergleichende Sprachwissenschaft*. Die Sprachwissenschaft. WB. Darmstadt 4. udg. 1990 (1970).

5. Grammatik

5.1. Generelt

Jensen, Per Anker. *Principper for grammatisk analyse*. Erhvervsproglige Skrifter, 9. Handelshøjskolens Forlag og Munksgaard. Kbh. 1985 og senere.

5.2. Funktionel grammatik (jf. Sprogdidaktik)

Dik, Simon C. *The theory of functional grammar*, 1-2. Ed. by Kees Hengeveld. Mouton de Gruyter. 2. rev. udg. Berlin, New York 1997.

- Part 1: *The structure of the clause*. - Part 2: *Complex and derived constructions*.

Halliday, M. A. K. *An introduction to functional grammar*. 2. udg. Arnold. London, New York, Sydney, Auckland 1994 (1985).

- 'New Ways of Meaning: The Challenge to Applied Linguistics', *Journal of Applied Linguistics* 6, 1990: 7-36. (Genoptrykt bl.a. i: *The Ecolinguistic Reader*. Ed. Fill og Mühlhäusler. London og New York 2001: 175-202).

Harder, Peter. 'Hvad skal der egentlig stå i en grammatik i dag? En note om deskriptiv og teoretisk lingvistik.' *Hermes* 17, 1996: 103ff.

- 'Hvad er funktionel grammatik?', *Sprogforum* 3 nr. 7, 1997: 12-17
(<http://www.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/spr7/harder.html>).

6. Tekstlingvistik

Brinker, Klaus. *Linguistische Textanalyse. Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden*. Grundlagen der Germanistik 29. Erik Schmidt Verlag. Berlin 3. udg. 1992 (1985).

Møller, Henrik. *Grundbog i tekstlingvistik*. Dansk lærerforeningen. Århus 2002.

7. Pragmatik

Leech, Geoffrey N. *Principles of Pragmatics*. Longman linguistics library, 30. Longman. London 1983 og senere.

Levinson, Stephen C. *Pragmatics*. Cambridge Textbooks in Linguistics. Cambridge University Press. Cambridge 1983 og senere.

Mey, Jacob L. *Pragmatics. An introduction*. Blackwell. Oxford, UK & Cambridge, USA 1993 og senere.

8. Retorik

Corbett, Edward P. J. *Classical rhetoric for the modern student*. Oxford University Press. New York, Oxford 1965 og senere.

Fafner, Jørgen. *Retorik. Klassisk og moderne. Indføring i nogle grundbegreber*. Akademisk Forlag. Kbh. 1977 og senere.

- *Tanke og tale. Den retoriske tradition i Vesteuropa*. C. A. Reitzel. Kbh. 1982 og senere.

Hastrup, Thure. *Græsk og romersk talekunst. Fra Korax til Quintilian*. Berlingske Leksikon Bibliotek. Berlingske Forlag. Kbh. 1976.

Kennedy, George A. *A new history of classical rhetoric*. Princeton University Press. Princeton 1994 (revideret forkortet udgave af *The art of persuasion in Greece, The art of rhetoric in the Roman world, Greek rhetoric under Christian emperors*).

Lindhardt, Jan. *Retorik*. Munksgaard, Rosinante. Kbh. 1987. Samleren. Kbh. 2000.

9. Sprogdidaktik (jf. Funktionel grammatik)

Diderichsen, Paul. *Sprogsyn og sproglig opdragelse. Historisk baggrund og aktuelle problemer*. Udg. af Niels Rosenkjær. NNF Arnold Busck. Kbh. 1968.

Hedevang, Lise. *Grammatikundervisning – hvorfor og hvordan?* DPU. Kbh. 2003.

Juul, Holger. 'Grammatisk opmærksomhed', *Mål og Måle 2*, 2002: 8-18.

Lindhardsen, Vivian, & Bjarne Christensen. *Sprogfagenes didaktik*. Kroghs Forlag. Vejle 2003. *Sproglig viden og bevidsthed. Undervisningen i sproglig viden og bevidsthed i det danske uddannelsessystem*. Kvalitet i uddannelse og undervisning, 16. Undervisningsministeriet. Kbh. 1992.

Tornberg, Ulrika. *Sprogdidaktik*. Overs. og bearbejdet af Birgith Lotzfeldt. Didaktikserien. LR

uddannelse. Kbh. 2003.

Wagner, Johannes. 'Grammatik, sproglig viden, bevidsthed og lidt til', *Sprogforum* 7, 1997: 58-60.
(<http://www.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/spr7/wagner.html>).

10. Dansk

10.1. Ordforråd, låneord

Hansen, Erik, og Jørn Lund. *Kulturens gesandter*. 1994.

Hårbøl, Karl, Jørgen Schack og Henning Spang-Hanssen. *Fremmedordbog*. 2. udg. 1999.

Lund, Jørn. *Okay? Amerikansk påvirkning af dansk sprog*. Sprogserien Dansk sprog.
Dansklærerforeningen. Kbh. 1989.

Katlev, Jan. *Politikens etymologiske ordbog*. 2000.

Nielsen, Niels Åge. *Dansk etymologisk ordbog*. 4. udg. 1989.

Skautrup, Peter. *Arv og gæld i ordenens samfund*. 1958.

10.2. Grammatik m.m.

Diderichsen, Paul. *Elementær dansk Grammatik*. Gyldendal. Kbh. 3. udg. 1962 (1946, 1957).

Kristiansen, Tore, Gregersen, Frans, Møller, Erik, Pedersen, Inge Lise. Red. *Dansk sproglære*. Af redaktørerne samt Anne Holmsen, Jakob Steensig og Ib Ulbæk. Dansklærerforeningen. Kbh. 1996.

Hansen, Erik. *Dæmonernes port. Støttemateriale til undervisning i nydansk grammatik*. Hans Reitzel. Kbh. 3. udg. 1984 og senere (1977).

Togebj, Ole. *Fungerer denne sætning? Funktionel dansk sproglære*. Gad. Kbh. 2003.

Politikens bog om nudansk grammatik.

Politikens bog om nudansk syntaks.

Politikens håndbog i nudansk.

10.3. Sprogbrugsområder

10.3.1. Jura

von Eyben, W. E. *Juridisk ordbog*. 1993.

Tamm, Ditlev. *Retshistorie. II: Romerret og europæisk retsudvikling*. 1992.

– *Juristerne. Studiet og sproget*. Kbh. 1994.

11. Latin

Bolt-Jørgensen, Henrik, et al. Red. *Levende Ord. Græsk, latin, oldtidkundskab*.

Klassikerforeningens Kildehæfter. Vejle 2003.

Christensen, Johnny. 'Det europæiske sprog', i: *Sprog og tanke*. Red. af Poul Lindegård Hjorth. Det Kgl. Videnskabernes Selskabs skrifter. Munksgaard. Kbh. 1995: 80-95.

Janson, Tore. *Latin. Kulturen, historien, sproget*. PP Forlag. Viborg 2003 (sv. 2002).

Pinkster, Harm. *Lateinische Syntax und Semantik*. UTB 1462, Francke. Tübingen 1988 (holl. 1984, eng. 1990).

12. Andre sprog

Nølke, Henning. *Fransk grammatik og sprogproduktion*. Kaleidoscope. Gyldendal. Kbh. 1996.

13. Undervisningsmateriale for gymnasiet

13.1. Almen sprogforståelse

Andersen, Hanne Leth. *Sprog i bevægelse. Almen sprogforståelse på tværs*. Systime. Århus 2005.

Christensen, Bent, og Tortzen, Christian Gorm. *Babelstårnet*. Med selvstændig latindiel.

Dahlgreen, Birte, Elmtoft-Riedel, Pia, og Knudsen, Claus. *Sprog på tværs*. Munksgaard. Kbh. 1994.
- *Læreren bog*, - *Elevens bog*.

Damkjær, Lars, Benedicte Kieler og Karen Thygesen (red): *Sprogets veje*. Gads forlag 2004.

Dittmer, Hanne, og Laursen, Simon. *Pygmalion. Indføring i Almen sprogforståelse*. Systime. Århus 2005. Med selvstændig latindiel.

Elmose, Agnete, Anne Marie Halgren Eriksen, Finn Eriksen, Henrik Borg Jensen og Karen Thygesen. *Sprogets veje*. Systime 2004.

Uri, Helene. *Majonæsekrig og radiser fra neden*. Ill. af Jon Ranheimsæter. Oversættelse og dansk bearbejdning af Ane Børup og Bolette Rud. Pallesen. Gyldendal. Kbh. 2002. For Folkeskolen

WWW: søg på 'tværsprog' og find henvisninger til sproghistorisk materiale på bl. a. Allerød, Marie Kruse og Metropolitanskolen.

13.2. Almen grammatik

Harder, Peter, et al. *Tværsproglig grammatik*. Tegninger af Claus Deleuran og diagrammer af Annette Pagh. Gjellerup & Gad. Kbh. 1994 (1978).

Heltoft, Anne Marie, Jørgen Wildt Hansen, Helle Thoregaard. *Perleporten. Et*

- introduktionsmateriale til grammatik*. Ill. af Jens Monrad. 2. udg. Gad. Kbh. 2002 (1999).
- Kjems, Jette, Lise Lichtenstein, Gunnar Pedersen. *Nem grammatik*. 3. opl. Modtryk. Århus 2001 (1999).
- Larsen, Kenneth. *BasisG Grammatik med VIA og VISL*. Greve Gymnasium. Grundbog med CD. Uden latin.
- Milling, Lone, Elisabeth Nedergaard og Heine Norsk. *Fra ord til sætning. En introduktion til almen grammatik*. Systime. Århus 2004.

13.3. Dansk

- Bruun, Birgit, Nanna Heggelund Christensen og Ulla Naumann. *Rod i sproget*. CD-rom. Systime 2003.
- Heltberg, Eva, og Jørn Lund. *Sprog i dansk. En håndbog*. Tegninger af Claus Deleuran og Tove Nørgaard. 2. udg. Gyldendal. Kbh. 1996 (1989).
- Togebj, Ole. *Sprogbog. Grundbog i sprogundervisning*. Dansk lærerforening. Kbh. 1986.

13.4. Latin

13.4.1. Grammatik

- Bendix, Nina, og Jørgensen, Margit Kiil. *Via ad sapientiam - Hvad enhver bør vide. Latinsk grammatik for 1.g.* Silkeborg Amtsgymnasium. Uden år.
- Gjørup, Ivar. *Latinens ABC*. Gloser ved Steen Rønnow. Munksgaard. Kbh. 1981. (Gode tegninger).
- Herman, Jo. *Latinsk grammatik på dansk*. Akademisk Forlag. Kbh. 2001.
- Olsen, Kristian. *Grammatik for latinlæsende*. Systime. Herning 1988. (God indledning).
- VISL* incl. grammatikbog for folkeskolen.

13.4.2. Latin i almen sprogforståelse

- Edmar, Staffan. *Vivat lingua latina*. Almquist & Wiksell. Stockholm 1996. (Svensk, omfattende)
- Jensen, Anders, Elisabeth Nedergaard. *Quo vadis*.
- Jørgensen, Karen Dreyer. *Latin til tiden. Latin i Almen sprogforståelse*. Malling Beck. 2005.

13.4.3. Begynderbøger i øvrigt

- Christensen, Bent, og Tortzen, Christian Gorm. *Ludus. Introduktion til latin*. Latinitas. Gyldendal. Kbh. 1999.

Gjørup, Ivar, Hindsholm, Søren, og Iuul, Christian. *Rem tene. Latinsk begynderbog med uddrag af Terents' Eunukken*. Klassikerforeningens Kildehæfter. Hjørring 1991.

Hastrup, Thure, og Holt, Jens. *Latin for Begyndere*. 7. udg. Hirschsprung. Kbh. 1975.
(Heri Amor og Psyche).

Hesse, Rolf. *Mens docta in corpore doctoris. Lærebog i latin for medicinere*. Illustrationer: Ellen Boen Hansen 5. udgave. Akademisk forlag. Kbh. 1978 (1968).

Niclasen, Tove. *Fabula. En fortælling fra kejsertidens Rom*. Gad. Kbh. 2001.

13.4.4. Andet materiale

?Cicero, M. Tullius. *Retorik til Herennius*. Overs. af Søren Hindsholm. Gyldendal. Kbh. 1998.

Fitzek, Alfons. *Geistige Grundlagen Europas: Lateinische Lesbeuch für die Oberstufen*. Moritz Diesterweg. Frankfurt am Main, Berlin, München 5. udg. 1970.

Mørch, Arne, og Ole Wagner. *Cicero: En antologi*. Ill. af Olaf Sønderberg. Mørch & Wagner. Svendborg 1985.

13.4.5. Upubliceret materiale

Terkelsen, Peter. Bearbejdninger af fabelparafraser fra Thylander, *Latinsk Læsebok*.